

RUKOMETNI SAVEZ BEOGRADA
ZAJEDNICA SUDIJA I KONTROLORA
STRUČNO TEHNIČKA KOMISIJA
Beograd, 11.03.2008. god.

Naslov stručnog rada:

MODELI I OBAVEZNOST STRUČNOG USAVRŠAVANJA RUKOMETNIH SUDIJA I KONTROLORA

Ključne reči: **RUKOMET - OSPOSOBLJENOST - STRUČNOST**

Bavljenje rukometnim aktivnostima pored pozitivnog uticaja na organizam lica koja se bave ovim sportom, sadrži i određeni rizik po zdravlje učesnika.

Zbog toga, stručni rad u rukometu (vaspitno obrazovni, stručno izvršni ili stručno organizacioni), odnosno vođenje rukometnih aktivnosti može da izvodi samo kvalifikovani (školovani i osposobljeni) kadar.

Dosadašnja praksa pokazuje da su jedino sudije u potpunosti osposobljene za stručni rad u rukometu.

Pravilnikom o nomenklaturi sportskih zanimanja i zvanja (Službeni glasnik RS br.30/99) definisano je da je sudija (rukometni) sportsko zanimanje u okviru kog postoje određena zvanja. Poziv sudije spada u organizaciona zanimanja.

Rukometne sudije spadaju u sekundarne nosioce razvojnih poslova u rukometu, dok se za kontrolore može reći da su oni treneri sudija.

Pod pojmom rukometnih sudija podrazumevaju se lica koja su teoretski i praktično osposobljena za obavljanje stručnih sudijskih poslova u rukometu.

Analizirajući poslednjih 25 godina, sasvim je izvesno da možemo reći kako postoje 4 (četiri) razvojna perioda (faze) u obuci, tj. osposobljavanju sudija:

- 1) Učenje (3 godine),
- 2) Razrada (obnavljanje) (3 do 5 godina),
- 3) Prilagođavanje (8 do 10 godina),
- 4) Primena (12 do 15 godina).

Ključne reči: **ZNANJE - USAVRŠAVANJE - USPEH**

Potrebno je naglasiti da nije dovoljno samo položiti odgovarajuće stručne ispite i steći određeno sudijsko zvanje.

Da bi rukometni sudija bio uspešan mora neprestano da se usavršava, ali usavršavanje ne zavisi samo od njega, već i od matične organizacije - zajednice sudija kojoj pripada.

Uspeh u bilo kom poslu, pa tako i u poslu rukometnog sudije, zahteva visok nivo znanja. Istraživanja pokazuju da do zastarevanja aktuelnih informacija u sportu dolazi u periodu od 10 (deset) godina, pa je onda sasvim jasno da znanje nije trajna kategorija.

Ono što je nekada predstavljalo naprednu ili avangardnu ideju u sportu, danas se smatra zastarelim ili prevaziđenim.

Zbog toga se svi sportski stručnjaci, pa tako i rukometne sudije moraju neprestano usavršavati, tako da i u ovom slučaju važi moto: UČENJE TOKOM CELOG ŽIVOTA.

Stalno usavršavanje je neophodno i postiže se kroz razne vidove nadgradnje znanja.

Usavršavanje ne bi trebalo posebno i isključivo dovesti u vezu sa institucionalnom edukacijom, već bi se mogli sve više uspostavljati samostalni vidovi stručnog usavršavanja – tzv. "samousavršavanje".

Neki od načina stručnog usavršavanja su:

- ü Praćenje stručne literature,
- ü Video analiza treninga i utakmica,
- ü Učešće na stručnim skupovima - seminarima,
- ü Korišćenje savremenih naučnih i tehnoloških dostignuća u svrsi sporta,
- ü Analitičko istraživački rad, i sl.

Rukometne sudije, osim uže specijalizovanih znanja iz samog sudijskog posla, moraju imati makar i minimum odgovarajućeg znanja iz drugih oblasti bitnih za uspešno obavljanje stručnih sudijskih poslova, od kojih su najznačajnije: medicina, biohemija, informatika, statistika, psihologija, ekonomija i menadžment, sportsko pravo, sociologija.

Evidentno je da znanja koja su potrebna sudijama skoro da se i ne razlikuju od onih koja su potrebna trenerima. Zato se s pravom može govoriti o multidisciplinarnosti sudijskog poziva.

Ključne reči: **STRUČNOST - FAIR PLAY - PRAVILA**

Sudije i treneri imaju posebnu ulogu u formiranju kulturnog, fair play ponašanja, i ukupnog sportskog ambijenta.

Trener je u punom smislu reči učitelj, pedagog. Isto bi se moglo reći i za sudije. I treneri i sudije uče sportiste tačnosti, urednosti, korektnom ponašanju, odgovornosti i drugim moralnim i društvenim vrednostima.

Suđenje čini sastavni deo ne samo takmičenja i nadmetanja sportskih (rukometnih) ekipa, već i bitnu komponentu kulturno sportskog ambijenta.

"Deset zapovesti" za sudije su:

- 1) Potrudite se da do tančina znate sva pravila i odredbe za arbitražu,
- 2) Budite svesni stanja svoje fizičke pripremljenosti, jer je to bitan element za dobro obavljanje posla,
- 3) Vodite računa da vaše ponašanje uvek bude u skladu sa principima za donošenje ispravne odluke,
- 4) Prema direktorima i klupskim liderima imajte čvrst i dostojanstven stav,
- 5) Tokom takmičenja imajte samokontrolu, budite uporni i prijatni,
- 6) Javno prekorite nefer ponašanje i jačajte samopoštovanje,
- 7) Nikad ne oklevajte da hrabrite, motivišete i informišete mlađe kolege,
- 8) Ne kritikujte javno rad svojih kolega i sprečite druge da to čine,
- 9) Spremno prihvatite tehnički savet treće osobe, jer je proizašao iz posmatranja vašeg rada i može doprineti vašem tehničkom usavršavanju,
- 10) Neka vam kritika bude razlog za analizu vašeg rada i razmišljanja, a ne za ljutnju, neraspoloženje ili sujetu.

KORISNE INTERNET ADRESE

www.rsb.org.yu/sudije.php

www.rss.org.yu

www.eurohandball.com

www.ihf.info

www.arbitroshb.com

www.savremenisport.com

www.zrsz.hr

Autor stručnog rada:
dr Miroslav JANKOVIĆ,
predsednik STK ZSiK RSB

Literatura:

Đurđić, R.: Treneri, sudije i fer plej, Vijesti, Podgorica, 2007

Perić, D.: Potreba sporta za obrazovanjem i samousavršavanjem, Novi Sad, 2007

website: www.arbitroshb.com